

Stichting Waardevol Cultuurlandschap Winterswijk

Jaarverslag 2024

WCL
Winterswijk
Waardevol Cultuurlandschap

In het jaarverslag 2024 van de Stichting Waardevol Cultuurlandschap (WCL) Winterswijk legt het Algemeen Bestuur verantwoording af over de bestuursactiviteiten en de uitvoering van het Jaarplan 2024, inclusief de financiële vertaling.

Colofon

**Stichting
Waardevol Cultuur
Landschap Winterswijk**

Postadres:
Postbus 387
7100 AJ Winterswijk

Bezoekadres:
Stationsstraat 25
7101 GH Winterswijk

Tel: 0543 – 543543

Website:
www.wclwinterswijk.nl

Email:
info@wclwinterswijk.nl

Foto's zijn gemaakt door:

- Peter Rhebergen,
- Jenny Braaksma
- Paul ter Haar
- Henriëtte Zieverink
- *Daar waar mogelijk is, is geprobeerd om toestemming te vragen.
U kunt hierover contact opnemen met het secretariaat.*

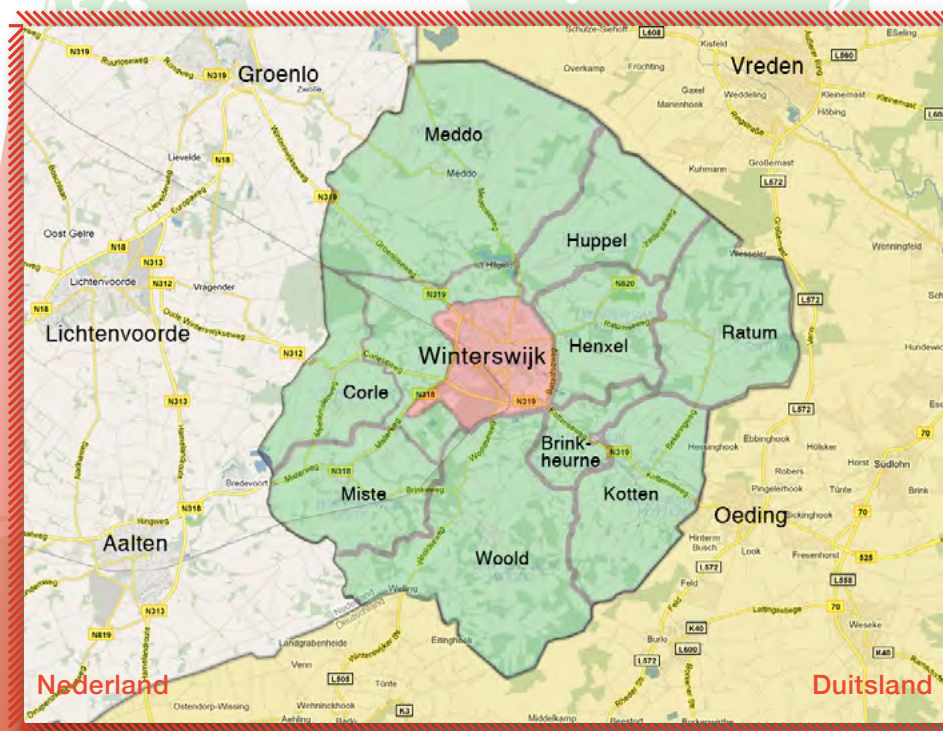
Ontwerp en Druk:
Reclamebureau Kamp
Handelscentrum 46
Winterswijk
www.reclamebureauekamp.nl

2

Jaarverslag 2024 Stichting WCL Winterswijk

Randstad

Ruhrgebied

Winterswijk:

een bijzonder mooi en waardevol Nationaal Landschap.
Gelegen in de Achterhoek tussen de Randstad en het Ruhrgebied.

Voorwoord

Beste leden van WCL, beste Winterswijkers, beste allen,

Dertig jaar WCL Winterswijk, dat was voor ons het hoogtepunt van 2024. De bijeenkomst in september in het verenigingsgebouw Juliana met ongeveer 150 gasten was een succes. Dat bewijst nogmaals hoe WCL leeft!. Al decennialang zet WCL zich in voor een kleinschaligheidstoelage voor onze agrariërs. Dit was het hoofdthema van het symposium en het lijkt erop dat er nu op nationaal niveau beweging in komt.

Uiteraard hebben we in 2024 meer gedaan; vergaderen, projecten opgehaald, beoordeeld en (laten) uitvoeren. Gebiedskennis is door WCL-bestuurders ingebracht bij de bijeenkomsten van het Gebiedsproces Vitaal Platteland.

Dat WCL met enthousiaste bestuurders werkt, blijkt ook uit het feit dat Jan Stronks en Robert Kwak, respectievelijk een huidige bestuurder en een ex-bestuurder, die beide al in de beginjaren van WCL actief waren een koninklijke onderscheiding hebben ontvangen (hulde!).

Namens DB - WCL

Koninklijke onderscheiding:

Bestuurslid Jan Stronks en voormalig bestuurslid Robert Kwak hebben beide in 2024 een koninklijke onderscheiding ontvangen voor o.m. zijn jarenlange vrijwillige inzet voor WCL. Beide heren zijn / waren jarenlang afgevaardigde van het Platform Natuur en Landschap.

In het jaar 2024 zijn door het bestuur opnieuw diverse activiteiten uitgevoerd.

Vergaderingen Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur heeft in 2024 vijf keer vergaderd. Het Dagelijks Bestuur is ook vijf keer bijeen geweest. De algemene vergaderingen waren allemaal fysiek en gingen soms gepaard met een presentatie.

Bestuurswisselingen

In 2024 hebben zich de volgende bestuurswisselingen voorgedaan:

Afscheid genomen van:

- interim-voorzitter Jan Bart Wilschut als onafhankelijk voorzitter
- bestuurslid Hans Donderwinkel namens Adviescommissie Cultuurhistorie
- bestuurslid Willem te Voortwis namens de gezamenlijke belangenverenigingen van het buitengebied (BSV)

Nieuw in het bestuur:

- Sjoerd van der Werf namens Commissie Omgevingskwaliteit
- Sylvia Fleuren namens de gemeente Winterswijk
- Anke Ros namens de gezamenlijke belangenverenigingen van het buitengebied (BSV)

De Commissie Omgevingskwaliteit is in het bestuur van WCL gekomen in de plaats van de Adviescommissie Cultuurhistorie.

Visie 2015 – 2025

De Visie 2015 – 2025 is het toetsingskader voor goedkeuring van projecten. Alle in 2024 ingediende projecten vallen onder de criteria van de Visie. Hier de link naar [Visie 2015-2025](#).

Jong WCL

Jong WCL bestaat uit een enthousiaste groep van ruim vijftien deelnemers. Zij zijn allen in de leeftijd van 20 tot 35 jaar en woonachtig of opgegroeid in het buitengebied van Winterswijk. Jong WCL zet zich in voor hun buitengebied, in welke vorm dan ook, omdat de meesten leden van Jong WCL daar zelf wonen.

2024 was voor Jong WCL een mooi jaar. Zo hebben we een voor ca.15 personen een inspirerende wandeling in de Steengroeve georganiseerd (onder leiding van Sarah Simmelink) en kregen we een inkijkje in de wereld van Sibelco. Naast onze activiteiten zijn we voortdurend in gesprek met de gemeente Winterswijk om een klankbord te zijn voor de zorgen en wensen van jongeren. We nemen deel aan initiatieven zoals Vitaal Platteland en spreken regelmatig met wethouders en beleidsmakers.

Modernisering WCL

Dit veranderingsproces, dat moet leiden tot WCL 2.0, is ook nog niet in 2024 geheel afgerond. Een belangrijk onderdeel van het proces is om het AB meer te betrekken bij de WCL-activiteiten. Hierbij speelt de activiteit 'Ontmoetingen' een centrale rol. De bedoeling hiervan is om meer van elkaar te weten, om zodoende (meer) begrip te krijgen voor elkaars standpunten. Echter doordat vele bestuurders een druk jaar hebben gehad, zijn ontmoetingen uitgebleven.

Gebiedsaanpak Vitaal Platteland Winterswijk

De Gebiedsaanpak Vitaal Platteland Winterswijk is een tijdelijk programma voor het buitengebied van Winterswijk. Hierin werken de stichting Waardevol Cultuurlandschap Winterswijk (WCL), provincie Gelderland, Waterschap Rijn en IJssel en gemeente Winterswijk samen met belanghebbenden in het buitengebied van Winterswijk. Er wordt gewerkt aan een gebiedsplan voor een gezamenlijk toekomstperspectief voor het buitengebied van Winterswijk. Economisch, sociaal en ecologisch. Een gebied waar je goed kunt wonen en recreëren. Waar je een goede boterham kunt verdienen en je een Achterhoeker kunt voelen. Een Vitaal Platteland Winterswijk. Dit gebiedsplan vraagt keuzes. Die maken we met elkaar. Voor de toekomst van ons unieke, kleinschalige, agrarische cultuurlandschap. En voor de mensen die er wonen en werken.

Omdat WCL (slechte) ervaring heeft met generiek landelijk beleid, heeft WCL al in 2019 en 2020 zowel bij de minister als bij de gedeputeerde aangedrongen op maatwerk voor Winterswijk. In Winterswijk is de uitgangssituatie anders: veel stoppende boeren, lage veebezetting, aanwezigheid van vier Natura 2000-gebieden en van meerdere waardevolle beken. Daarbij komt nog dat juist de aangrenzende Duitse Kreis (regio) een van de hoogste veebezettingen heeft van heel Duitsland. Dit vraagt om een speciale aanpak. Het rijk is nog steeds niet gekomen met de exacte opgaven voor vermindering van de stikstofuitstoot (stikstofemissie). Daarnaast heeft de provincie Gelderland samen met het Waterschap Rijn en IJssel ook nog niet de exacte maatregelen voor de waterkwaliteit en -kwantiteit van de beken bekend gemaakt. Daarom is WCL Winterswijk van plan om zelf met een gedragen pakket van maatregelen te komen; het zogenaamde Winterswijks Bod.

Kleinschaligheidstoelage

Vitaal Platteland Winterswijk

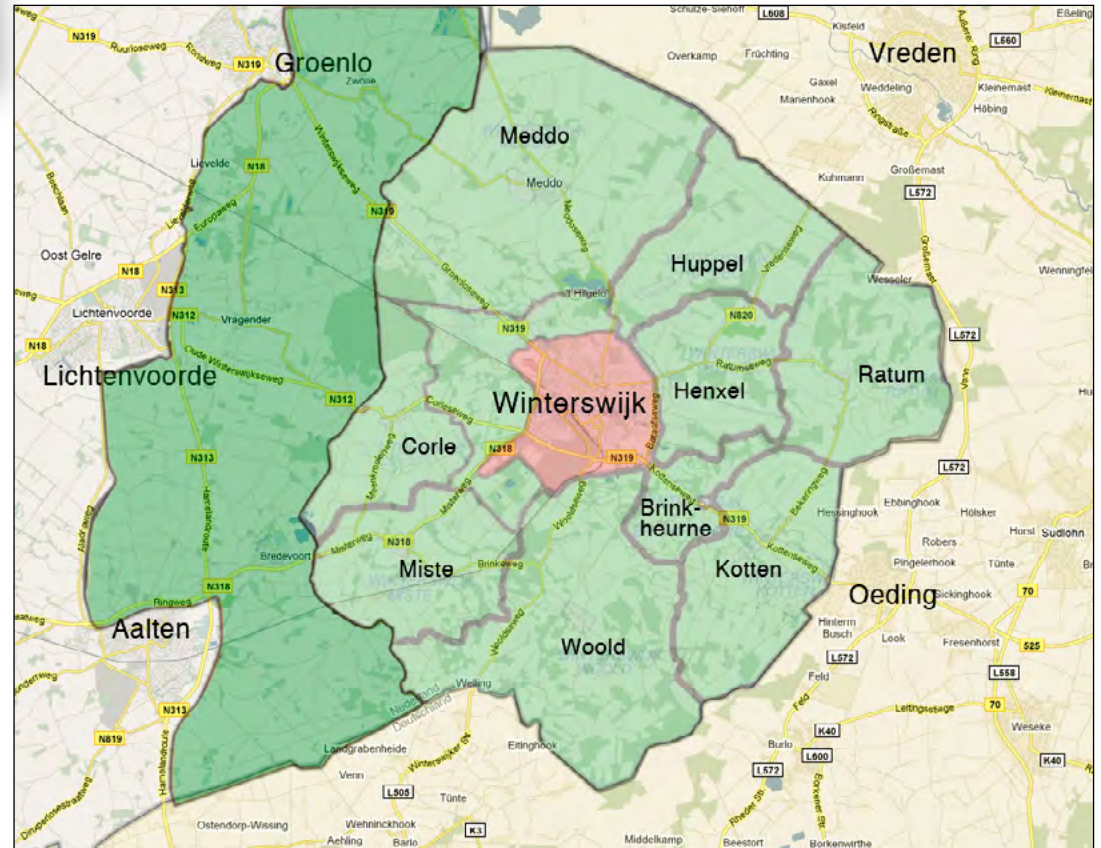
LEADER

LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale) is een Europese subsidieregeling voor samenwerking voor plattelandontwikkeling. De Regio Achterhoek wordt in de periode 2023 – 2027 wederom LEADER-gebied. Hiervoor is een LOS (Lokale Ontwikkelings Strategie) opgesteld en zijn voor de Lokale Actie Groep (LAG) nieuwe leden aangetrokken. LEADER werkt met de volgende thema's: 1) veerkrachtig en zelfvoorzienende dorpen, 2) rijk coulissenlandschap met veel biodiversiteit, 3) versterken toerisme en recreatie en 4) gezond voedsel uit eigen bodem. Dat zijn nagenoeg dezelfde thema's waar WCL ook mee werkt. Het verschil is dat de LEADER-projecten groter zijn in omvang en kosten. Bij bespreken van ideeën voor projecten voor WCL wordt dan ook de mogelijkheid van LEADER bekeken.

[Link naar Leader Achterhoek website](#)

Nationaal Landschap Winterswijk

Geografisch gezien is het werkgebied van WCL Winterswijk een groot deel (60%) van het gebied Nationaal Landschap Winterswijk. Alhoewel de status van Nationale Landschappen sinds enkele jaren voor wat betreft regelgeving en financieringsmogelijkheden niets meer voorstelt, is het nog steeds een predicaat. De gemeente Winterswijk, en met name de toeristische sector, gebruiken daarom die term om te benadrukken dat de gemeente Winterswijk een zeer aantrekkelijk gebied is om te wonen, werken en recreëren. Dat is daarom ook de reden dat WCL nog steeds als hoeder van het Nationaal Landschap Winterswijk optreedt.

Grens Nationaal Landschap Winterswijk
 Gemeente Winterswijk/gebied Stichting WCL

Achterhoek Nieuws:

- Trots op 30 jaar WCL; Als Asterix tegen de Romeinen
- Dertig jaar Waardevol Cultuurlandschap Winterswijk;

Over de graanproef aan de Hoeninkstegge in Meddo (als onderdeel van het project Platform Natuur inclusieve Landbouw Gelderland0

Achterhoek Nieuws:

- Kiem gelegd voor terugkeer graanteelt in Achterhoek
- Veldproef; Hoe past graanteelt bij klimaatbestendig bedrijf?
- Bodemaatregelen in Winterswijk gaan volgende fase in met onderzoek bodemleven
- Eerste jaar veldproef Achterhoekse graanteelt afgesloten

Vee en gewas:

- Graan telen op Achterhoeks zand; Ben je graaninzaaier of graanteler?
- Graanteelt op zandgrond als rustgewas: Goede start loont meer dan high-input

Communicatie en zichtbaarheid:

Communicatie is een cruciaal onderdeel van WCL/Jong WCL. We hebben gemerkt dat veel leeftijdsgenoten en andere inwoners van Winterswijk niet goed op de hoogte zijn van WCL en haar activiteiten. We streven ernaar om onze bekendheid te vergroten en meer deelnemers aan onze activiteiten te verbinden. Dat gebeurt o.a. door regelmatig artikelen over WCL te publiceren.

Artikelen over WCL in 2024

- Magazine Winterswijk Buiten & Binnen; de artikelen die hierin verschenen zijn, zijn gemaakt door Betty Wassink.
- Februari - Jong-WCL wil brug slaan tussen generaties in buitengebied; met Jan Bart Wilschut en Rob Höfkes
  - April - Ondernemers Buitengebied, Trotse schakel binnen WCL; met Jan Bent
  - Juni - Praktisch aan de slag met graanteelt; Veldbijeenkomst
  - Juli - Winterswijk's Bod; Antwoord op uitdagingen
  - Augustus - Vicevoorzitter WCL; met Sylvia Fleuren
  - September Toekomst buitengebied; iedereen is welkom bij WCL
  - November - WCL Projecten 2025

X

WCL en sociale media

WCL wil meer van zich laten horen en gaat daarom meer gebruik maken van de sociale media. Dit betekent dat er met enige regelmaat korte berichten over de activiteiten worden geplaatst op X.

Veldproef: hoe past graanteelt bij een klimaatbestendig bedrijf?

15 december 2023, 07:46 Voorlezen Landbouw

WINTERSWIJK - In Winterswijk en omgeving is een groep boeren aan de slag met bodemaatregelen die bijdragen aan een klimaatbestendige bedrijfsvoering. Graanteelt is één van die maatregelen. In Meddo (tussen de Goorweg en Hoeninkstegge in) ligt een veldproef waarmee gekoken wordt welke gewassen het beste presteren op de zandgrond en welke gewassen het sterkst reageren op bemesting en gewasbescherming. Dus: welke gewassen halen de hoogste saldo's en welke gewassen zijn het meest robuust?

Ondanks het natte najaar kon het proefveld met onder andere gerst, tarwe en triticale (gewas uit de grassenfamilie, red) begin november ingezaaid worden. Dat betekent dat de opkomst van de plantjes langzaam maar zichtbaar begint te worden. Donderdag 21 december is er een bijeenkomst om samen te bekijken of er al verschillen te zien zijn. Hierbij sluiten ervaren graantelers aan die hun ervaringen en tips delen. De bijeenkomst is van 10.00 tot ongeveer 12.00 uur. Aanmelden of meer informatie bij Jenny Braakma via j.braakma@groekrachtbv.nl.

Graanteelt is een akkerbouwmatige teelt, en daarom voor veel melkveehouders nog vrij onbekend. Jennifer de Jong, die samen met haar partner Willem melkveebedrijf De Goosen in Lintelo heeft, motiveert haar deelname: "Wij zijn in omschakeling naar biologisch en gestopt met de maisteelt. Wij zijn op zoek naar een robuust alternatief met een goed rendement." Hoewel melkveehouder Rudie te Selle niet stopt met zijn maïs, is ook hij op zoek naar een weerbaar gewas. "Graanteelt is één van de maatregelen om mijn bedrijf weerbaar te maken tegen droge zomers. Ik wil daarom ervaring opdoen en meer gevoel bij de teelt krijgen", geeft hij aan.

Symposium WCL 30 jaar

In 2024 vierde WCL haar 30-jarig jubileum. De stichting werd opgericht op 24 september 1994. Ter gelegenheid van dit jubileum vond op 23 september een minisymposium plaats in verenigingsgebouw Juliana in het Woold.

De bijeenkomst werd geopend door vicevoorzitter Sylvia Fleuren en stond vervolgens onder leiding van voormalig WCL-interimvoorzitter Jan Bart Wilschut. Het minisymposium trok ongeveer 150 bezoekers. Onder de aanwezigen bevonden zich gedeputeerde Harold Zoet en burgemeester Joris Bengevoord, die het college vertegenwoordigde.

Het symposium draaide om het kleinschalige landschap van Winterswijk en droeg de titel 'Kleinschalig: van handicap naar kans II'. Boeren in deze prachtige regio ervaren het landschap vaak als vanzelfsprekend. Toch brengt het voor hen ook uitdagingen met zich mee. Door de kleinschaligheid liggen de bedrijfskosten hier hoger dan elders in Nederland, terwijl de opbrengst – bijvoorbeeld voor een liter melk – hetzelfde blijft. Dat creëert een ongelijk speelveld, zoals ook Europa het noemt. Om hierin verandering te brengen, zet WCL Winterswijk zich al meer dan 15 jaar in voor een extra vergoeding voor boeren in dit gebied. De toevoeging 'II' in de titel verwijst dan ook naar een vervolg op een eerder besproken thema: ook tijdens het 25-jarig jubileum kwam deze kwestie uitgebreid aan bod.

Twee van de vijf presentaties tijdens het symposium hadden kleinschaligheid als onderwerp. De bijeenkomst werd echter geopend met een presentatie door Hans Eelink en Hendrik Jan Mensink, waarin zij de nieuwe recreatievisie 'Groeien in balans' toelichtten. Aansluitend presenteerde Jan Stronks de nieuwe natuurvisie.

Vlak voor de pauze volgde een bijdrage van Marc Ravesloot, onderzoeker bij Wageningen UR, over de zorgwekkende toekomst van onze bomen. Als gevolg van klimaatverandering, zo betoogde hij, dreigen veel inheemse boom- en struiksoorten het op termijn moeilijk te krijgen. Ravesloot schetste een scenario waarin Nederland bij een wereldwijde temperatuurstijging van 3 graden of meer rond 2085 een klimaat zal kennen dat vergelijkbaar is met dat van Midden-Spanje. In dat geval zullen veel van onze huidige soorten niet langer kunnen overleven. Zijn advies luidde dan ook: begin nu met het aanplanten van alternatieve boom- en struiksoorten die beter bestand zijn tegen een warmer klimaat.

Na de pauze verzorgde Aequator Groen + Ruimte een overkoepelende presentatie over de voor- en nadelen van het kleinschalige landschap. Deze bijdrage vormde in essentie een samenvatting van de inzichten die WCL Winterswijk in de afgelopen jaren heeft verzameld op dit gebied.

Aansluitend ging Jaap Gielen van accountantskantoor Countus in op de concrete cijfers die de meerkosten van kleinschalig boeren onderbouwen. Op basis van een vergelijking tussen klanten in Winterswijk en klanten met uitsluitend grote landbouwpercelen, werd aangetoond dat het verschil in bewerkingskosten neerkomt op gemiddeld € 309 per hectare per jaar. Daarnaast leidt de begroeiing langs percelen tot een verminderde gewasopbrengst, wat neerkomt op een extra nadeel van circa € 34 per hectare per jaar. In totaal betekent dit een verschil van bijna € 350 per hectare per jaar. Daarbij werd opgemerkt dat er nog aanvullende financiële nadelen bestaan, zoals de inzet van extra eigen arbeid, maar deze zijn in het onderzoek niet meegenomen.

Tot besluit sprak gedeputeerde Harold Zoet zijn steun uit voor het streven naar een gelijk speelveld voor agrariërs. Hij gaf tevens aan verrast te zijn door de alarmerende presentatie van Marc Ravesloot over de bedreigingen voor het voortbestaan van inheemse boomsoorten als gevolg van klimaatverandering.

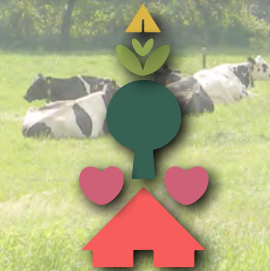

Activiteitendag

Ter gelegenheid van het 30-jarig jubileum werd op zaterdag 21 september een speciale activiteitendag georganiseerd. Verspreid over bijna twintig locaties in en rond Winterswijk waren bezoekers van harte welkom. Of het nu te danken was aan het fraaie weer of juist te wijten aan het ruime aanbod van andere activiteiten in de regio, de opkomst bleef beperkt: nagenoeg alle locaties werden slechts door een klein aantal bezoekers bezocht.

- Verenigingsgebouw Emma; lezingen en films over natuur en landschap
- Demonstratie drone door de Wildbeheerseenheid Winterswijk (WBE)
- Huifkartochten; zowel in Ratum als het Woold
- Vloermouterij Masterveld; uitleg over het moutproce
- Ruitenburgerschans; uitleg over een bijzonder verdedigingswerk uit de vroege middeleeuwen.
- Wijngaard Hesselink; rondleiding door de wijngaard
- Boerderijwinkel Te Winkel; uitleg over ijs maken
- Huls Duurzame Energie; uitleg in en over het energiepark (duurzame energie)
- Roerdinkhof; uitleg over de restauratie en het pand.
- Geitenkaasmakerij Brömmels; uitleg over kaas maken
- Landgoed Sieverdink; rondleiding met uitleg over de geschiedenis van het landgoed en het landschap.
- Landgoed Kotmans; bezoek infocentrum met o.a. een collectie unieke fossielen uit het miocene tijdperk en het Schrieverspad.
- Lindenarboretum; kennismaken met de verschillende lindenbomen.
- Keunenhuys; toelichting door Nel Schellekens;
- Hoeve 't Ros; uitleg over extensieve melkveehouderij
- Rondleiding door Bekendelle onder leiding van Freek Deunk
- PAN Kemperspoelen; rondleidingen en uitleg over agrarisch natuurbeheer
- Zonnebloem: maak kennis met de pluktuin

WEL KOM

WCL
Winterswijk
Waardevol Cultuurlandschap

Het jaarplan 2024 bestaat uit activiteiten die vallen onder de volgende thema's:

- Leefbaarheid
- Land- en tuinbouw
- Natuur- en landschapsbeheer
- Cultuurhistorie
- Recreatie en toerisme

Hieronder worden per thema projecten beschreven die in 2024 zijn uitgevoerd of waaraan gewerkt wordt. Bij de meeste van deze projecten is enkel een financiële bijdrage geleverd. Projecten uit voorgaande jaren, waarvan enkel de financiële afwikkeling in 2024 heeft plaatsgevonden, worden niet vermeld.

Leefbaarheid / Buurtschappenvisie

Opruimactie van zwerfafval

Al vijftien jaar achter elkaar, is in alle buurtschappen, zowel in het voorjaar als in het najaar, het zwerfafval opgeruimd. Leden van diverse verenigingen uit de buurtschappen zorgen ervoor dat het buitengebied schoon blijft. De verenigingen in het buitengebied zijn erg gelukkig met de zwerfafvalopruimingsactie, niet alleen omdat ze als vereniging een financiële bijdrage ontvangen, maar ook omdat er een gezellige dag van gemaakt wordt. Er zijn geen gegevens bekend over met hoeveel personen de verenigingen uit de buurtschappen hieraan meedoen. Uit weegbonnen blijkt dat per buurtschap per keer tussen de 20 en 100 kg afval wordt opgehaald.

Inzameling van wikkelfolie en stretchfolie

In 2024 is slechts één keer een aparte inzamelactie voor wikkelfolie gehouden. Op een paar locaties in het buitengebied kon wikkelfolie en stretchfolie ingeleverd worden. Deze actie wordt gehouden om minder van deze folies in de afvalcontainers terecht te laten komen. Vanwege hun eigenschappen (licht en sterk) veroorzaken deze materialen storingen in het verwerkingsproces en zijn daarom verboden in huishoudelijke afvalcontainers. Een afgekeurde vracht kost de gemeente (gemeenschaps)geld. De totale hoeveelheid ingeleverde folies was opnieuw minder dan de jaren ervoor (geschatte hoeveelheid slechts 1 m³). Dit is -geschat- een hele minimale hoeveelheid van al het vrijgekomen wikkel- en stretchfolie.

Buitenkasten voor Automatische Externe Defibrillator (AED)

In 2024 zijn in samenwerking met de Stichting Hart4Winterswijk vijf aed's geplaatst in het buitengebied. WCL heeft bij deze vijf de buitenkast vergoed, zodat ze optimaal bereikbaar zijn voor de hulpverleners. Inmiddels zijn er ruim dertig aed's in het buitengebied te gebruiken door hulpverleners. Er worden nog steeds nieuwe locaties gezocht.

Ouderensoos in Meddo

Dit project, in eerste instantie al in 2018 door Andre Mentink aangevraagd, is op 27 augustus gehouden. Hier waren ouderen bijgepraat over 'Babeltrucs'. De bijeenkomst was goed bezocht, er waren ongeveer 80 personen aanwezig. [Link naar site met uitnodiging](#)

14

Land – en tuinbouw

Natuurinclusieve landbouw (NIL actieplan provincie Gelderland)

Sinds 2022 werkt WCL samen met boeren aan bodemaatregelen. Dit project wordt ondersteund door adviesbureau Aequator Groen en Ruimte. Onderdelen van dit project zijn: graanteelt, waterscans en haalbaarheidsstudie kleinschaligheidstoelage.

Graanteelt: er is door adviesbureau Groeikracht BV aan de Goorweg (Meddo) een demonstratieveld aangelegd. Groeikracht is een specialist in voedergrassen en ruwvoer. Hier zijn in het najaar zes verschillende granen (wintergerst, wintertarwe, wintertriticale, winterrogge, hybride winterrogge en snelle lenterogge) gezaaid. Alle soorten zijn onder vier verschillende omstandigheden gezaaid; wel of niet behandeld met ziektebestrijding en met 100 of 200 kg N per hectare. Een belangrijke conclusie was: een goede start bij het inzaaien is beter dan high-input.

Op donderdag 20 juni is er een open dag gehouden bij het proefveld. Hierbij waren circa 60 belangstelligen. (rapport zie website WCL)

Waterscan: er is bij zes bedrijven een waterscan uitgevoerd. Hier is met een deskundige van adviesbureau Aequator en de deelnemende ondernemer gekeken naar de bodem en waterdata, om zo te bepalen waar kansen liggen om water vast te houden of met minder water om te gaan. Dit levert naast inzicht in de eigen bodem ook inzichten over stuwijes, gewassen en organische stof.

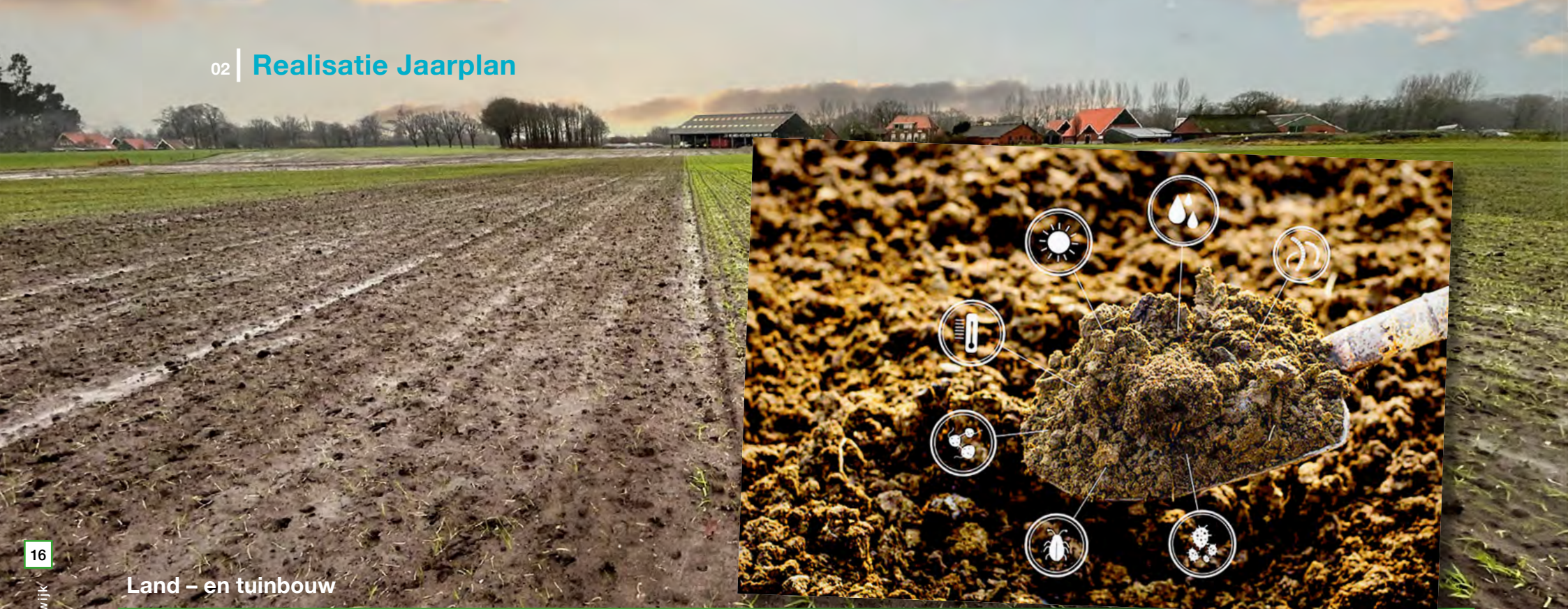
Natuurinclusieve landbouw (NIL actieplan provincie Gelderland)

Een terugkerende vraag van de boeren is hoe om te gaan met droogte enerzijds en wateroverlast anderzijds. Hierbij is informatie verschaft over peilgestuurde drainagesystemen en over hoe deze aan te passen om water vast te houden tijdens droge maanden, maar af te laten voeren tijdens de natte winters. Een aantal van de deelnemende agrariërs hebben hier al ervaring mee. De simpele aanpassing van een bochtje aan het einde van de drainagebuis, zodat water pas bij een hogere waterstand de sloot in stroomt, is een aansprekende maatregel. Het project Elke Druppel de Grond In van waterschap Rijn en IJssel, heeft hiermee goede resultaten geboekt.

Sommige gewassen doen het goed op specifieke bodemtypes. Hier kan je gebruik van maken. Het tegenovergestelde komt ook voor, dat sommige gewassen onder sommige bodem- en wateromstandigheden het niet goed doen. Er is ook veel verschil tussen gewassen in mate van stikstof vasthouden in de bodem wat relevant is in deze tijd van stikstofcrisis. Ook kruidenrijk grasland is als maatregel naar voren gekomen, en daar is ervaring mee onder de deelnemers. En met graanteelt in rotatie met kruiden of mais is ook ervaring in het gebied.

Verder is bodemverdichting besproken met tips om dit te voorkomen. Het speelveld tussen goede ontwatering en water vasthouden is besproken. Dit is vooral een uitdaging op samengestelde percelen met verschil in bodemopbouw of hoogte.

Voor bodemvruchtbaarheid en optimaal benutten van het beschikbare water is het goed het bodemprofiel en de mest goed te benutten, en beworteling te stimuleren. Het is aan de deelnemer of hij met de aanbevelingen aan de slag gaat.

Land – en tuinbouw

Haalbaarheidsstudie kleinschaligheidstoelage

Adviesbureau Aequator heeft een rapport opgesteld over alles wat de WCL de afgelopen vijftien jaar heeft verzameld over kleinschaligheid. Dat zijn meer dan vijftig onderzoeksrapporten en publicaties. Belangrijk is om de na- en voordelen voor zowel de boer als voor natuur en landschap goed op papier te krijgen. WCL heeft in die periode ook een paar keer aan Staring Advies gevraagd om specifiek voor Winterswijk gegevens te genereren. Het voordeel hierbij is dat WCL over interessante data beschikt uit de jaren 90 van de vorige eeuw, die gebruikt kunnen worden als referentie.

In het rapport van Aequator wordt ook een enquête opgenomen hoe boeren zelf over het landschap denken. Het rapport wordt aangevuld met een onderzoek door accountantsbureau Countus, zij gaan de bewerkingskosten van Winterswijkse percelen vergelijken met landelijke percelen.

Inmiddels heeft het ministerie van LNV aangeboden om richting Brussel te helpen met het verzoek om een kleinschaligheidstoelage te krijgen voor Winterswijk. Bij deze procedure zal hopelijk dit kleinschaligheidsonderzoek een belangrijke rol spelen.

Belangrijkste conclusies:

- Er zijn veel positieve effecten van kleinschalig landschap met houtwallen en bosjes op maatschappelijke doelen waaronder de NPLG doelen klimaat, water en biodiversiteit. Ook is er in kleinschalig landschap meer afvang van ammoniak en heeft het positief effect op gezondheid van bewoners. Het landschap draagt bij aan toerisme en gebiedswaarde.
- Een negatief effect voor agrarische ondernemers is een kostenstijging van 7 tot 10% vergeleken met een grootschalig landbouwgebied. De extra kosten zitten in extra arbeid door kleine en incurante percelen en opbrengstvermindering door schaduw en bladval van landschapselementen.
- Uit de gehouden enquête onder agrariërs komt naar voren dat een merendeel van de respondenten zich verbonden voelt met het landschap. Richting de toekomst en de eigen bedrijfsvoering zijn de meningen verdeeld over of het landschap kleinschalig moet blijven. Agrariërs ervaren duidelijk negatieve effecten van landschap op hun bedrijfsvoering en ze beoordelen diverse scenario's voor vergoedingen van deze effecten als positief.

Winterswijkse Dominee Douwes Appelboom voor Winterswijk en omgeving

Een echt Winterswijkse appelboom in jouw tuin?

Met steun van Stichting Waardevol Landschap zijn ongeveer 60 jonge boompjes van het ras dominee Douwes appels opgekweekt. Deze boompjes uit de Rossel Collectierassen worden beschikbaar gesteld voor inwoners in Winterswijk en omgeving. Ook scholen, buurtverenigingen, campings en bedrijfsterreinen kunnen ze krijgen. Het zijn nog hele jonge bomen, deze hebben een vast plek voor de langere termijn nodig. Ze vragen een goede aanplant, zorgvuldige opkweek en begeleiding bij snoei.

Praktische informatie

- De kosten zijn 30 euro per boom
- In het najaar van 2024 is er 1 uitdeeldag voor alle bomen
- De appelboompjes kun je bestellen bij de lokale coördinator van Hoogstambrigade Winterswijk, Willy Stemerding. Ook voor meer informatie over de beschikbaarheid van andere rassen uit de Rossel Collectie.
- Heb je nog vragen? Neem dan contact op met Willy (T 06 57 18 49 69 • E w.stemerding@kpnmail.nl)

Land- en tuinbouw

Platform Achterhoek Food

Platform Achterhoek Food steunt de enthousiaste beweging in de regio naar duurzamer en gezond voedsel, bij voorkeur uit de eigen regio. Zij probeert om van de Achterhoek een onderscheidende foodregio te maken, waar inwoners, werknemers en bezoekers vaker kiezen voor gezond en duurzamer eten en waar de producenten oog hebben voor klimaat, biodiversiteit en dierenwelzijn. Met samenwerking kunnen we de hele voedselketen verduurzamen, van grond tot mond en voor alle rangen en standen. De Achterhoek kan de meest gezonde en vitale regio van Nederland en Europa worden. Achterhoek Food werkt samen met een internationaal netwerk van vooraanstaande voedselregio's en met Achterhoek Toerisme aan een internationaal onderscheidend profiel voor toerisme. De slogan van Achterhoek Food is dan ook 'Duurzaam, gezond en bij voorkeur uit eigen grond'. WCL heeft in 2024 een bijdrage geleverd aan het programma van Achterhoek Food. Onder andere zijn hiervoor de Winterswijkse Dominee Douwes appelbomen opgekweekt. Deze appelboom is een van de vijftien Achterhoekse fruitrassen die worden beschreven in het boek Rossel Collectieboomgaarden van Hennie Rossel. Op 15 november konden Winterswijkers deze appelbomen ophalen bij de hoogstam(snoei)brigade.

Inzamelen van landbouwfolie

In samenwerking met de lokale LTO-Noord en de gezamenlijke buurtschappen is op de eerste zaterdag in juni voor de twintigste keer de jaarlijkse landbouwfolie-inzamelactie gehouden. In 2024 moest, net zoals de jaren ervoor, voor de afvoer van landbouwplastic betaald worden. Eerdere jaren kon dat altijd met gesloten beurs. Tijdens deze dag konden particulieren ook wikkelfolie inleveren. Hiervoor werden geen kosten berekend. In totaal is er circa 62 ton aan folies ingenomen (2022: 70 ton en 2023: 52 ton).

Zwarte goud te diep in Achterhoekse bodem

Olievondst precies 65 jaar geleden

WINTERSWIJK — In de Winterswijkse buurtschap Corle spoot vandaag precies 65 jaar geleden voor het eerst aardolie uit de Nederlandse bodem. In de herinnering van de oudere inwoners van Corle, zoals J.H. Kruisselbrink en J.H.D. Legters is de aanwezigheid van de tientallen meters hoge boortoren inmiddels vervaagd. „Er werd in onze buurt wel veel over gepraat”, vertelt Legters, die net 78 is geworden, „maar je mocht niet in de toren zelf komen. Als de wind goed stond kon je het gestamp van de machines horen die de buizen de grond in drukten.”

Volgens de bijna 80-jarige Kruisselbrink wisten hun ouders nog beter wat er op de boortoren achter boerderij 't Vleerkamp allemaal aan de hand was. „Wij waren in 1924 nog kleine kinderen en gingen nog naar de lagere school. Ik weet nog wel dat er over werd gepraat dat er steenkool zou zijn gevonden”.

De boring was niet de eerste die in Winterswijk werd uitgevoerd, maar haalde wel de landelijke kranten. De medewerkers van de ROD, Rijksopsporing van Delfstoffen, zochten naar steenkoollagen en zoutafzettingen, en vonden aardgas en aardolie. Eind 1923 werden er al sporen gas en olie gevonden en op 21 februari 1923 (vandaag precies 65 jaar geleden) kwam er een hoeveelheid aardgas naar boven die prompt in brand vloog: hiermee had Winterswijk het eerste aardgas uit eigen bodem en tevens de eerste aardgasbrand.

Zwart goud

Twee dagen later kwamen de eerste liters „zwart goud” naar bo-

ven: veertig liter donkergroene aardolie. Op 24 februari werd nog eens 200 liter gewonnen. „Voor de eerste maal is in Nederland aardolie aangetroffen en wel op den boortoren van den Rijksopsporingdienst in Corle”, schrijft de Winterswijkse Courant van dinsdag 26 februari 1924.

„Zaterdagmiddag vloede uit het boorgat een stroom van groengekleurde lichte ruwe aardolie. In een korten tijd van ongeveer een kwartier werd de eerste 60 liter gewonnen. Daarna werd het boorgat gesloten en Maandag weer geopend en zijn weer 150 liter gewonnen. Dit opent een wijd perspectief”.

Betekenis

Door de olievondst leek het erop of Corle een rijke toekomst tegemoet ging als energiewingebied. „Wie heeft dat kunnen vermoeden? Wat zal de toekomst brengen? Er openen zich aanlokkelijke perspectieven met vage horizons. Zal 't in Corle gaan zoals het in Amerika gegaan is?” schrijft de Winterswijkse schrijver G.J. Mei-

■ J. Kruisselbrink en J. Legters kunnen zich nog wel herinneren dat er 65 jaar geleden een boortoren in Corle stond: „Als de wind goed stond kon je het gestamp van de machines horen”.

Foto Werner Rauswerdink

nen in de Graafschapbode.

Het gas en de olie in Corle werden echter nooit in produktie genomen, om de simpele reden dat ze nauwelijks economische betekenis hadden. Boze tongen fluisterden in die tijd, dat hooggeplaatste rege-

ringsfunctionarissen te grote belangen hadden in Indonesische bronnen. Maar hoe het ook zij, de put werd weer gesloten. Het enige economische gewin dat de boortoren leverde was werk voor Winterswijkers, die in ploegdienst de boor-

toren bemanden. „Er werd dag en nacht gewerkt”, herinneren Kruisselbrink en Legters zich nog. „De opzichters kwamen niet van hier, die zaten bij mensen in Corle in de kost en zijn dan ook weer vertrokken”.

Cultuurhistorie

Herdenkingsplek in Corle; eerste aardolievondst

WCL heeft een bijdrage geleverd aan het inrichten van een plekje op de locatie waar de eerste aardolie in Nederland is opgepompt. Op die plek is een informatiebord geplaatst. Tekst: Op zaterdagmiddag 23 februari 1924 borrelde 's middags om 13 uur de eerste olie uit het boorgat – zestig liter groengekleurde, lichte, ruwe aardolie, de maandag erna nog eens 150 liter. De voor de boring verantwoordelijke geoloog ir. Pieter Tesch kon de minister melden: 'Dit is de eerste maal dat aardolie in deze hoeveelheid in ons land is aangetroffen. [Link naar internetsite](#)

Bovendien is hierover een boekje uitgebracht en dat is verspreid onder de bewoners van Corle.

Natuur & Landschap

Inzaai bloemenmengsel langs maispercelen

Voor deze activiteit is aangesloten bij het regionale crowdfundingproject 'Zonnebloemlinten Achterhoek'. Deze linten zijn niet alleen mooi, maar ook uiterst belangrijk voor insecten en vogels. De landschappelijke en belevingswaarde van het landschap worden vergroot. De burger wordt direct betrokken bij de inrichting van het buitengebied en de deelnemende agrariërs vergroten hun blik op natuurinclusief beheer van het agrarische landschap. De PAN (Particulier Agrarisch Natuurbeheer) heeft het inzaaien uitgevoerd in hun eigen werkgebied, de gemeenten Winterswijk en Aalten. In totaal is daar tien kilometer aan zonnebloemlinten aangelegd.

De Stichting WCL Winterswijk heeft voor 2024 een bijdrage van de gemeente Winterswijk ontvangen van € 90.000. Hiervan is € 75.000 bestemd voor het uitvoeren van projecten en € 15.000 voor organisatiekosten.

Overzicht per thema <i>Bedragen afgerond op € 1</i>	Totale projectkosten	Toegezegd WCL-aandeel	Bijdrage Rijk/ Provincie/ anderen	Betaald per 31-12-2023	Betaald in 2024	Nog te betalen	Vrijval
Cultuurhistorie (incl. bijdrage Provincie)	€ 15.000	€ 3.500	€ 0	€ 0	€ 1.000	€ 2.500	€ 0
Land- en tuinbouw	€ 25.000	€ 16.000	€ 6.178	€ 3.703	€ 19.769	€ 0	€ 1.294
Leefbaarheid	€ 50.000	€ 40.000	€ 0	€ 12.781	€ 17.797	€ 2.650	€ 6.772
Natuur- en landschapsbeheer	€ 104.000	€ 27.400	€ 0	€ 10.206	€ 2.000	€ 6.194	€ 9.000
Recreatie en toerisme	€ 4.000	€ 2.000	€ 0	€ 0	€ 1.515	€ 2.000	€ 1.515
Jong WCL	€ 28.000	€ 12.500	€ 0	€ 2.685	€ 4.648	€ 5.165	€ 0
Gebiedsaanpak	€ 32.000	€ 32.000	€ 0	€ 61	€ 3.038	€ 28.901	€ 0
Provinciale project NIL Actieplan	€ 169.403	€ 26.469	€ 142.934	€ 69.518	€ 90.173	€ 0	€ 9.712
GLB vergroening /kleinschaligheid			€ 140.451	€ 109.635	€ 14.342	€ 23.733	€ 7.260
WCL modernisering	€ 50.000	€ 50.000	€ 0	€ 24.297	€ 14.129	€ 13.141	€ 1.566
Totalen	€ 477.403	€ 209.869	€ 289.563	€ 232.886	€ 168.411	€ 84.285	€ 13.849

Bijlagen:

1. Balans per 31 december 2024
2. Staat van baten en lasten 2024
3. Overzicht bestuursleden en deelnemende partijen (stand mei 2025)
4. WCL-doelen

Risico's

WCL heeft verschillende rollen bij projecten. Bij veel projecten wordt een bedrag ter beschikking gesteld. Dit bedrag wordt meestal uitgekeerd als het project is uitgevoerd. WCL vraagt ook zelf geld voor projecten aan, die vervolgens door WCL zelf worden uitgevoerd of waarbij WCL direct bij de projectleiding is betrokken. Tot op heden heeft nog geen enkel project geleid tot een risico (lees: financieel nadeel) voor WCL.

Het is wel voorgekomen dat bij een project een extra bijdrage moest worden gegeven. Daar staat tegenover dat er ook projecten goedkoper uitgevallen zijn. Hieronder staat een overzicht van projecten waarbij voor WCL een (theoretisch) risico bestaat. In dit schema zijn alle projecten opgenomen waarvan een bewaarplicht geldt.

Project nummer	Projectnaam	Uitvoering door	risico voor WCL	bedrag	risico beperken door:	looptijd project	stukken bewaren (risico) tot
GLD/2022/1	NIL project	WCL / Aequator	aanvrager; subsidie (deels) terug betalen	€ 142.934	eigen aansturing / deelname kernteam	1 aug 2020 – 31 jul 2024	31 juli 2029

BATEN EN LASTEN				
	2024		2023	
Projectbijdragen Gemeente Winterswijk	€	75.000	€	75.000
Projectbijdragen derden	€	6.382	€	0
Overige bijdragen en donaties	€	15.500	€	16.000
Rentebaten	€	1.316	€	0
SOM DER BATEN		€ 98.198		€ 91.000
Projectkosten	€	52.558	€	59.723
Organisatiekosten	€	17.274	€	12.060
SOM DER LASTEN		€ 69.832		€ 71.783
NADELIG / VOORDELIG SALDO		€ 28.366		€ 19.217
Verwerking batig/nadelig saldo:				
Toevoeging bestemmingsreserve projecten	€	28.824	€	15.277
Toevoeging overige reserves	€	-/- 458	€	3.940
		€ 28.366		€ 19.217

(toegelicht op jaarvergadering van 16 juni 2025 door accountant dhr. W.A. Nijman RA MA)

WAARDERINGS- EN RESULTAATBEPALINGSGRONDSLAGEN

Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Het resultaat wordt bepaald als zijnde het verschil tussen de som van toegezegde subsidies en rentebaten en alle hiermee verbonden aan het verslagjaar toe te rekenen (project)-kosten, zulks met inachtneming van de gehanteerde waarderingsgrondslagen.

De baten worden verantwoord in het jaar waarop de beschikking betrekking heeft c.q. de donaties, verkoop boeken en rentebaten zijn ontvangen. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

In 2024 is € 7.563 aan beloningen verstrekt welke onder de Wet Normering Topinkomens vallen en toegelicht zouden moeten worden op grond van het WNT-Register.

Wet normering topinkomens (verplichte openbaring van bezoldigingen en ontslagvergoedingen) (samen met accountant)

Volgens gegevens van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dient WCL in haar jaarstukken de hoogte van bezoldigingen en ontslagvergoedingen te vermelden. WCL betaalt de bestuurders geen bezoldigingen en/of ontslagvergoedingen. De voorzitter ontvangt een onkostenvergoeding.

Bestuursleden			
vacature	DB	voorzitter	onafhankelijk
Gosse Visser	DB	vicevoorzitter	Gemeente Winterswijk
Johan Wytema	DB	penningmeester	Gelders Particulier Grondbezit / Stichting Particulier Agrarisch Natuurbeheer
Arie Schoemaker	DB	secretaris	Gemeente Winterswijk
Jan Stronks		penningmeester (2)	Platform Natuur en Landschap Oost-Achterhoek
Udo Hassefras			Platform Natuur en Landschap Oost-Achterhoek
Rudie te Selle			LTO-Noord afdeling Oost Achterhoek
Stefan te Selle			LTO-Noord afdeling Oost Achterhoek
Jan Soede			LTO-Noord afdeling Oost Achterhoek / Stichting Particulier Agrarisch Natuurbeheer
Lisanne Helder			Vereniging Verblijfsrecreatie Winterswijk
vacature			Vereniging Verblijfsrecreatie Winterswijk
Sjoerd van der Werf			Commissie Omgevingskwaliteit
Joanneke Smalbraak			NSW-landgoederen Winterswijk e.o.
Anke Ros			BSV BuurtSchappen Vooruit
vacature			Ondernemersvereniging Buitengebied Winterswijk
Rob Höfkes			Leefbaarheid / Jong WCL
Joyce Ras			Gemeente Winterswijk

Algemeen

De stichting draagt de naam: Stichting Waardevol Cultuurlandschap Winterswijk. Zij heeft haar zetel in Winterswijk. De stichting is opgericht voor onbepaalde tijd.

Doel

De stichting stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan te formuleren en uit te voeren beleid voor behoud, herstel en ontwikkeling van het buitengebied van Winterswijk. Daarbij wordt uitgegaan van een integrale benadering van vijf thema's: leefbaarheid, land- en tuinbouw, natuur- en landschapsbeheer, cultuurhistorie, recreatie en toerisme.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door samenwerking met de gemeente Winterswijk:

- het gevraagd en ongevraagd adviseren van en het dienen als klankbord voor het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Winterswijk
- aan het college van B&W voorstellen te doen over te initiëren projecten
- in opdracht van het college van B&W projecten uit te werken in projectvoorstellen, in te dienen bij subsidieverlenende instanties
- voorlichting te geven
- financiële middelen te verwerven ten behoeve van de realisering van de gestelde doeleinden
- al hetgeen te verrichten dat met het vorenstaande verband houdt of daarvoor in de ruimste zin bevorderlijk kan zijn.

Geldmiddelen

Het vermogen van de stichting zal worden gevormd door:

- subsidies en donaties;
- schenkingen, erfstellingen en legaten;
- alle andere verkrijgingen en baten, waaronder begrepen vergoedingen voor door de stichting ten behoeve van derden verrichte diensten.

WCL
Winterswijk
Waardevol Cultuurlandschap

